

Πέτρος Παπακωνσταντίνου

Αβέβαιο ξεκίνημα της μετα-Αραφάτ εποχής

Σημείο καμπής στην πορεία της δεύτερης Ιντιφάντα και γενικότερα του παλαιστινιακού, εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος αποτέλεσαν οι εκλογές της 9ης Ιανουαρίου. Η προδιαγεγραμμένη (δεδομένου του μοιζοιματισμού των εκλογών από την ισλαμική Χαμάς) εκλογή του επίσημου υποψηφίου της Φατάχ, του Μαχμούντ Αμπάς, ως διαδόχου του Γιασέρ Αραφάτ στην προεδρία της Παλαιστινιακής Αρχής σηματοδότησε μια σημαντική μετατόπιση από τη «Ροβεσπιερική»-πληβειακή πτέρυγα του κινήματος, την οποία εξέφραζε ο εκλιπών ιστορικός ηγέτης του, στη «Θερμιδοριανή»-αστική συνιστώσα της πολυσυλλεκτικής Φατάχ. Καιρό τώρα ο Αμπάς αποδοκίμαζε δημόσια τη «στρατιωτικοποίηση της Ιντιφάντα», δηλαδή τον ένοπλο

αγώνα, κατ' ιδίαν μάλιστα δε δίσταζε να χαρακτηρίσει την ίδια την Ιντιφάντα «πελώριο λάθος». Σε συνδυασμό με το σχηματισμό κυβέρνησης ευρείας συνεργασίας Λικούντ-Εργατικών στο Ισραήλ, η αλλαγή φρουράς στην Παλαιστίνη ενίσχυσε την αισιοδοξία της Ουάσιγκτον και των συμμάχων της για τερματισμό της παλαιστινιακής εξέγερσης και επιστροφή των δύο πλευρών στο πεδίο των διαπραγματεύσεων, υπό αμερικανική εποπτεία και καθοδήγηση. Ωστόσο οι εξελίξεις είναι πολύ περισσότερο αντιφατικές από όσο συνήθως περιγράφονται στις σελίδες του Δυτικού Τύπου, και η πορεία τους απέχει πολύ από το να είναι προκαθορισμένη.

Πρώτα απ' όλα, η επικράτηση του Αμπάς ήταν μια Πύρρειος Νίκη. Το ποσοστό

της συμμετοχής στην ψηφοφορία της 9ης Ιανουαρίου ήταν απροσδόκητα χαμηλό (45%). Η μεγάλη αποχή, σε συνδυασμό με το πρωτοφανές ποσοστό λευκών και άκυρων (7%), αποτέλεσε σιωπηρή ψήφο αποδοκιμασίας του Αμπάς, ακόμη και από μεγάλη μερίδα της Φατάχ. Υπό αυτό το πρίσμα πρέπει να ερμηνευθούν και τα ανέλπιστα υψηλά ποσοστά της παλαιστινιακής Αριστεράς (τα τρία ψηφοδέλτια της οποίας συγκέντρωσαν αθροιστικά το 27% των ψήφων). Στα παραπάνω πρέπει να προστεθούν τα αποτελέσματα των πρόσφατων δημοτικών εκλογών στη λωρίδα της Γάζας, όπου οκτώ δήμοι κερδήθηκαν από τη Χαμάς και μόλις ένας από τη Φατάχ. Όλες αυτές οι ενδείξεις ενισχύουν την πιθανότητα να κερδηθούν οι βουλευτικές εκλογές των Παλαιστινίων, που έχουν προγραμματισθεί για τις 17 Ιουλίου, όχι από την κοσμική-εθνικιστική Φατάχ αλλά από την ισλαμική Χαμάς, κάτι που θα σημάνει πραγματικό πολιτικό σεισμό με αντίκτυπο όχι μόνο στην Παλαιστίνη.

Η ίδια η Φατάχ οδεύει προς ένα ιστορικής σημασίας συνέδριο (το πρώτο χωρίς τον ιστορικό της ιδρυτή, τον Γιασέρ Αραφάτ), τον προσεχί Αύγουστο, με βαθιτάτα εσωτερικά ρήγματα, που καθιστούν προβληματική τη διατήρηση της εὐθραυστες ενότητάς της. Η επαπειλούμενη διάσπαση παρ' ολίγον να εκδηλωθεί στην ίδια την προεκλογική περίοδο, με την ανακοίνωση της υποψηφιότητας του δημοφιλούς Μαρουάν Μπαργουτί, εκπροσώπου της «Αραφατικής»-ριζοσπαστικής πτέρυγας και δεσμώτη των Ισραηλινών, ως ανεξάρτητου υποψηφίου, εναντίον του Αμπάς. Είναι αλήθεια ότι το κομματικό κατεστημένο της Φατάχ συσπειρώθηκε για να επιβάλει την υποψηφιότητα του ελάχιστα χαρισματικού Αμπάς (μέχρι το θάνατο του Αραφάτ οι δημοσκοπήσεις τού έδιναν το... 1% των λαϊκών προτιμήσεων), απειλώντας δημόσια τον φυ-

λακισμένο Μπαργουτί με διαγραφή και πολιτικό λιντσάρισμα. Σε πρώτο χρόνο, η συσπειρωτική δύναμη της κομματικής νομενκλατούρας αποδείχθηκε αποτελεσματική, αφού ακόμη και οι Ταξιαρχίες των Μαρτύρων του Αλ Ακσά (ένοπλο τμήμα της Φατάχ) στήριξαν στην πλειονότητά τους τον Αμπάς, υπακούοντας στην επίσημη «γραμμή». Κοινή είναι, ωστόσο, η αίσθηση στα παλαιστινιακά εδάφη ότι οι οπαδοί της Φατάχ ψήφισαν τον Αμπάς ως αναγκαίο κακό, για μια αναγκαία περίοδο «ξεκούρασης των πολεμιστών» και ανασύνταξης των δυνάμεών τους, βλέποντάς τον ως μεταβατικό ηγέτη, που θα ανοίξει το δρόμο για μια νέα γενιά ηγετών, και όχι ως μακροπρόθεσμη επιλογή.

Το μέλλον του παλαιστινιακού κινήματος θα εξαρτηθεί σε σημαντικό βαθμό και από τη δράση εξωτερικών παραγόντων, πρωτίστως των Ηνωμένων Πολιτειών και του Ισραήλ. Αν το Ισραήλ αναγκασθεί, υπό την πίεση και των ΗΠΑ, που αντιμετωπίζουν μύρια όσα προβλήματα στο Ιράκ, να προχωρήσει σε κάποια μέτρα που θα βελτιώσουν αισθητά τη ζωή των Παλαιστινίων (απόσυρση των στρατιωτικών τους δυνάμεων και των σημείων ελέγχου από τη Γάζα και τη Δυτική Όχθη, πάγωμα των εποικισμών, απελευθέρωση των 8.000 πολιτικών κρατουμένων, τερματισμός των επιλεκτικών δολοφονιών αγωνιστών), τότε ο Αμπάς και η νέα περίξ αυτού παλαιστινιακή ηγεσία θα κερδίσουν μια σημαντική πίστωση χρόνου. Σε διαφορετική περίπτωση, θα καταρρεύσει πολύ σύντομα (όπως συνέβη και το καλοκαίρι του 2003, όταν είχε αναλάβει την προθυπουργία της Παλαιστινιακής Αρχής) και θα ενισχυθεί το ενδεχόμενο να αναδειχθεί για πρώτη φορά στην ιστορία του παλαιστινιακού κινήματος ως ηγεμονική δύναμη όχι ο αριστερόστροφος εθνικισμός-αντιιμπεριαλισμός αλλά ο ριζοσπαστικός ισλαμισμός. Οι αντιφάσεις της νέας εποχής θέτουν ενώπιον μεγάλων

προκλήσεων την παλαιστινιακή Αριστερά, που καλείται να υπερβεί τις διαφέσεις της στη βάση μιας επαναστατικής στρατηγικής για το μέλλον της Ιντιφάντα, ρίχνοντας γέφυρες προς την αριστερή-λαϊκή πτέρυγα της Φατάχ,

που βρίσκεται σε κατάσταση πολιτικού απορ-φανισμού, μετά το θάνατο του Αραφάτ και τις προεκλογικές παλινωδίες του Μαρουάν Μπαργούτι.